

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Nurmijärvi on yksi merkittävistä pääkaupunkiseutua ympäröivistä kunnista, joka toisaalta tarjoaa työvoimaa pääkaupunkiseudulle, mutta on itsenäisesti vireä kunta ja sijaintipaikka niin pienille kuin suurille yrityksille. Merkittävä osa yrityksistä on alle 10 hengen yrityksiä. Kunnan alueella toimii paljon mikroyrityksistä suuryrityksiin, jotka tarjoavat palveluitaan suoraan hankintalain alaisille toimijoille niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti. Yrityksen henkilömäärän koko ei suoraan kerro minkälaisia palveluita tai missä mittasuhteessa kyseinen yritys asiakkailleen tarjoaa.

Hallitusohjelman tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä ovat mahdollisia vain, jos kilpailun määrät nousisivat ja toimintatavat uudistuvat mahdollistamaan kilpailua. Aito kilpailu luo hankintayksilölle mahdollisuuden päästä myös uusien innovaatioiden ja ratkaisuvaihtoehtojen äärelle.

Myös Nurmijärvellä on nähty tilanteita, joissa hankintayksikkö on määritellyt yhteishankinnan tarjouspyyntöön sellaisia ehtoja, joilla ei ole aitoja merkityksiä palvelun tarjoamisen näkökulmasta. Mainitussa tapauksessa Suomesta löytyi käytännössä vain yksi yritys täyttämään kyseiset ehdot.

Nämä julkisten hankintojen räätälöinnit pitää estää velvoittamalla yhden tarjouksen kilpailut uusittavaksi. Tämä lisää kilpailua. Kilpailun lisääntyminen mahdollistaa kustannusten hallinnan ja laatuun panostamisen.

Viime aikoina on nähty kuinka hyvinvointialueista esimerkiksi Luvn, Hus ja Varha ovat määritelleet vastuuvakuutuksien vähimmäisvaatimukseksi miljoona euroa, vaikka se ei ole hankittavan palvelun kanssa missään mittasuhteessa.

COVID-pandemian aikana Suomessa oli pitkälle kielletty tapahtumien järjestäminen. Silti mm. vuoden 2024 aikana vastaamme tuli julkisorganisaatioilta tarjouspyyntöjä, joissa ehtona oli tietty määrä tarjouspyyntöä vastaavien tapahtumien järjestäminen viimeisen 5 vuoden aikana.

Vähimmäisvaatimukset tulee olla relevantteja hankittavaan palveluun tai tuotteeseen. Pohdittavana voisi olla tulisiko hankintojen kilpailutuksissa olla määriteltynä mitä merkitystä annetulla ehdolla on tuotteen tai palvelun toimittamisen kannalta.

Kun hankintayksiköt kilpailuttavat tuotteita tai palveluita, tulee näissä olla velvoite jakaa kilpailu osiin. Tämä mahdollistaa paikallisten yritysten pääsyn mukaan tarjoamaan palveluitaan. On erittäin ikävää, jos paikkakunnalla on palveluita tarjolla ja kunta hankkii kyseiset palvelut monikansalliselta toimijalta toiselta puolelta maata eikä ole edes kilpailuttanut paikallista toimijaa. Tämä ei vahvista paikallista elinvoimaa, päinvastoin.

Nurmijärven kunta on kuunnellut yrittäjäjärjestöjä ja on avaamassa ostodataa helpommin saavutettavaksi. Tämä on tervetullut uudistus, mutta julkistettavat hankinnat tulee julkistaa jo 2000€ alkaen, jolloin ajatellaan asiaa myös paikallisten pienyritysten näkökulmasta. Paikalliselle yritykselle kunnan tekemä muutaman tuhannen eron hankinta on merkittävä. Nämä usein suoramarkkintoina tehtävät ostot jäävät pimentoon eikä niitä useinkaan aidosti kilpailuteta.

Osiin jakaminen, markkinakartoitus ja markkinavuoropuhelu ovat keskeisiä keinoja saada lisää pk-yrityksiä osallistumaan julkisiin hankintoihin. Nämä tulee turvata lainsäädännöllä.

Kaikissa kansalliset kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa on välttämätöntä tehdä markkinakartoitus. Tämän tulee olla pakotettua lainsäädännöllisesti. Aito markkinavuoropuhelu on väylä, jonka kautta hankintayksiköt saavat tietoa alalla toimivista yrityksistä ja potentiaalisista tarjoajista.

Hankintayksiköiden tulee vaatia sidosyksiköiden kautta tuotettujen hankintojen kilpailuttamista yksityisiltä markkinoilta. Siten on mahdollisuus päästä säästöihin.

Inhouse-yhtiöiden 10% vähimmäisomistusvaatimus tulee koskea myös mahdollisia tytär- ja osakkuusyhtiöitä, jotta keinotekoinen ketjuttaminen ei olisi mahdollista. Tämä koskee myös keinotekoisia kuntayhtymien kautta tehtäviä järjestelyjä. Sidosyksikköasema tulisi olla vain, mikäli hankintayksikkö on suoraan omistussuhteessa sidosyksikköön. Tuemme 10% vähimmäisvaatimusta, jotta Inhouse-yhtiö voi tuottaa osakkeenomistajalleen tukipalveluita. Inhouse-yhtiöt tulisi myös saattaa julkisuuslain piiriin, sillä niiden toiminta rahoitetaan pääosin verovaroin.

Nurmijärven Yrittäjät tukee edellä mainittuja muutoksia ja näkökulmia, joiden avulla pk-yrityksillä on paremmat mahdollisuudet osallistua julkisiin hankintoihin. Yksityisten yritysten osallistumismahdollisuudet lisäävät kilpailua ja kehittämispainetta myös hankintayksiköille. Tämä monipuolistaa yrityskenttää, luo innovaatioita sekä kustannuspaineiden myötä säästöjä. Näiden kautta julkinen sektori hyötyy parempina ja laadukkaampina palveluina.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?

-

- Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

-

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?

-

- Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)

- Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

- Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

- Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Muut huomiot

-

Kivistö Pirjo
Nurmijärven Yrittäjät ry